

Skorupa ziemsko - najbardziej zewnętrzna
skalna warstwa Ziemi. Zbudowana ze
skał i minerałów.

Skały - powstają w wyniku procesów
geologicznych i są naturalnymi skupiskami
minerałów.

Minerały - to pierwiastki chemiczne w stanie
rozpuszczonego + oraz związki chemiczne, które
powstały w przyrodzie bez udziału izotopów

Substancje mineralne - to skały i minerały wykorzystywane przez człowieka w różnych dziedzinach życia.

Rodzaje substancji mineralnych podr. str. 11

Skały magmowe

Podstawowym minerałem budującym skały magmowe jest **kalcyt** - węgiel wapnia - CaCO_3

Rodzaje skał magmowych i ich zastosowanie:

1. **Wapień** - stosuje się przede wszystkim w budownictwie, do produkcji szkła, jako nawóz w rolnictwie.
2. **Kreda** - stosowana do wydobycia kredy do pisania, produkcji białych farb, past do zębów i kłobów.
3. **Marmur** - stosowany jako materiał budowlany i ozdobny.

Doświadczenie 1

T: Identyfikacja

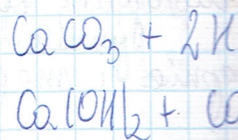
Odczynniki: niebieski,

Rp. sz.

Obserwacje: W probówce, którą po reakcji magmowej, powstała

Wnioski: Zmętuwanie o tym, że wydzielona w doświadczeniu

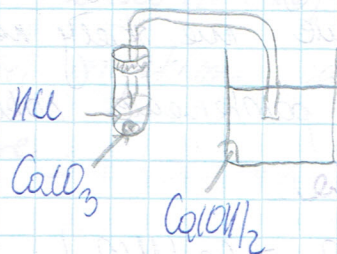
* Dodatkowo

Doświadczenie 1

T: Identyfikacja skł. napiennych

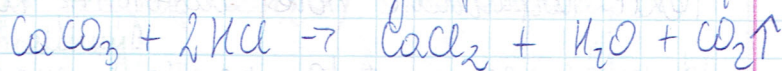
Odcynniki: napień, roztwór HCl , roztwór Ca(OH)_2

Rys. sch.

Obserwacje: W probówce wydzielą się białawy gaz, który po wprowadzeniu do roztworu napieńskiego powoduje jej zmętnienie.

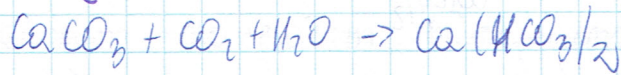
Wnioski: Zmętnienie roztworu napieńskiego świadczy o tym, że wydzielającym się gazem jest CO_2 (r. dwutlenek węgla).
W doświadczeniu doszły poniższe reakcje:

* Dodatkowo odmuchiwać powietrze (oxid zutke)

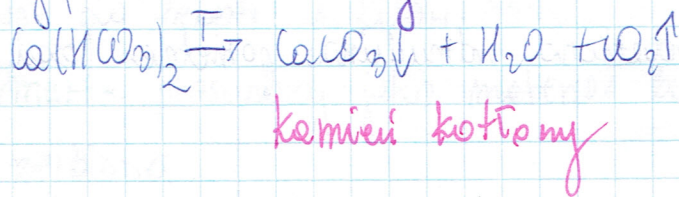
Skąty napienne są nieodporne na
działanie czynników atmosferycznych
np.: częstych deszy, działanie wody
zawodnej w CO_2 czy innych związków.

Długotrwałe działanie na skąty napienne
 $\text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$ powoduje powstanie soli
wodorowęglanu wapnia

Sól ta jest dobrze rozpuszczalna w wodzie.
Efektem fali czynników jest wytworzenie
wapnia, ponieważ wody np. w jaskiniach
wzduki z CaCO_3 : stalagmity (na dnie
jaskini), stalaktyty (na górze) i stalagmity
(łącznie górą z dołem).

Takie rozpuszczone sole dostają się do
nód rek i jezior. Sole wapnia i magnezu
powodują twardość wody.

Zobrano napienie je
miękkimi, niekiedy
Do określenia twardo

skala Mohsa (1 ÷
Bardziej miękkimi
gipsowe

Skąty gipsowe

Głównym składnikiem
jest siarczan (II) w

Rośnie skały gipsowe

1. Anhydryt (CaSO_4)
jubilerstnie i
2. Gips ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$)
(krystaliczny)

Kryształ (sole unosi
w strukturę kryształu
i anionów, zawierają

npłak
płk • beton
• elef
• pł

1, 4, 6, 7, 10, 15

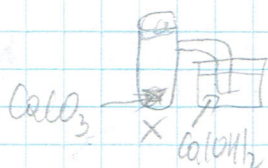
Wapno palone

Doświadczenie 4

T: Rozkład termiczny wapienia (Przegrzanie wapienia)

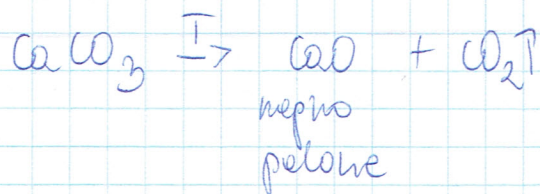
Odurniki: wapien, noda wapienne

Rup. sdr.

O: W wyniku ogrzania wapienia wydzielają się gazy, który podobnie mętnienie wody wapiennej. W probówce pozostaje biały proszek

N: W wyniku ogrzania zawarty w wapieniu CaCO₃ ulega rozkładowi. Wydzielający się gaz to CO₂ a biały proszek CaO

Właściwości CaO:

- jest substancją
- białe białe
- ciężko rozpuszczalne

Właściwości CaO do podważenia

Zastosowanie CaO:

- w leśnictwie
- do produkcji

Wapno gaszone

Doświadczenie 5

T: Gaszenie wapienia

Odurniki: CaO, H₂O

Rup. + H₂O

O: Po zmieszaniu po dodaniu fenolo

Właściwości ~~zestoso~~ CaO:

- jest substancją higroskopijną
- barwa biała
- cięta szelę, trypheine

Higroskopijność to zdolność substancji do pochłaniania wody i pary wodnej

Zestoso CaO:

- w laboratoryjnych do osuszania substancji
- do produkcji mepne paronego (a budowlane)

Mepno parone

Doświadczenie 5.

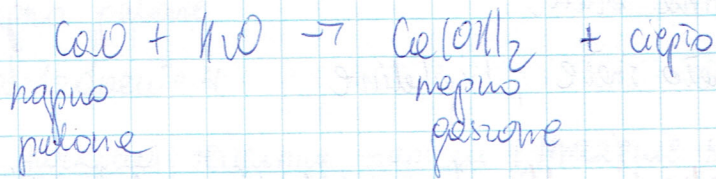
T: Gaszenie mepne polonego.

Oduymiki: CaO, H₂O, fenolofteine

Rup. $\xrightarrow{H_2O + fenolofteine}$ CaO

O: Po zmieszaniu powstała biała zawiesina, która po dodaniu fenolofteiny zmienia jej zabarwienie na czerwone. Wydziela się ciepło

Nr. Zostaje reakcje epoksenifikacji. Powstają
 $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ma m. zw. kreda (fawoskielina)

Właściwości $\text{Ca}(\text{OH})_2$

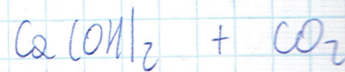
- substancja słabo rozpuszczalna w wodzie.
- słaby roztwór ma właściwości zas. i ma właściwości bakterioobójcze

Zastosowanie $\text{Ca}(\text{OH})_2$

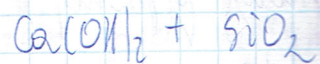
- w budownictwie - jako składnik zaprawy murarskiej
- w przemyśle chemicznym (do produkcji wielu odwywników)
- w gospodarstwie do białenia owiesi
- do białenia ścian w pomieszczeniach gospodarskich.

Zaprawa zaprawa jest mieszaniną wapna i wody.

Powstaje plaster do grzania cegieł, tynki i wysychanie. Wzrost zaprawy pod wpływem CO_2

Piesek (SiO_2) także tworzenie zaprawy kruszywa (IV) niepełna porowatość:

! Wilgoć w wa

Zaprawne niepienne (murenskie)

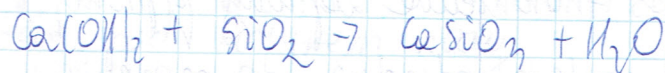
jest mieszaniną wapna gaszonego, piasku i wody.

Ponadto pleszany materię, stosowaną do grzejnika cegieł i sponżowania tynków, tynie i wysycha - przez ten proces można osiągnąć **wiązanie zaprawy murenskiej** i zaledwie poły wpływem CO_2 zawartego w powietrzu:

Woda jest zaprawą sztywną

Piasek (SiO_2) także dobrze uchwyta w procesie twardnienia zaprawy murenskiej. Ponieważ krzemien (IV) wapnia CaSiO_3 nadaje jej porowatość:

! Wilgoć w nowych domach